

Klasszikus héber nyelv 4.:

Szintaxis

BBN-HEB11-204

Koltai Kornélia, Biró Tamás

2014. szeptember 10.

Informatikusviccek

Az informatikus felesége elküldi a férjét a boltba:

- Hozzál margarint, és ha van tojás, akkor hozz tízet!

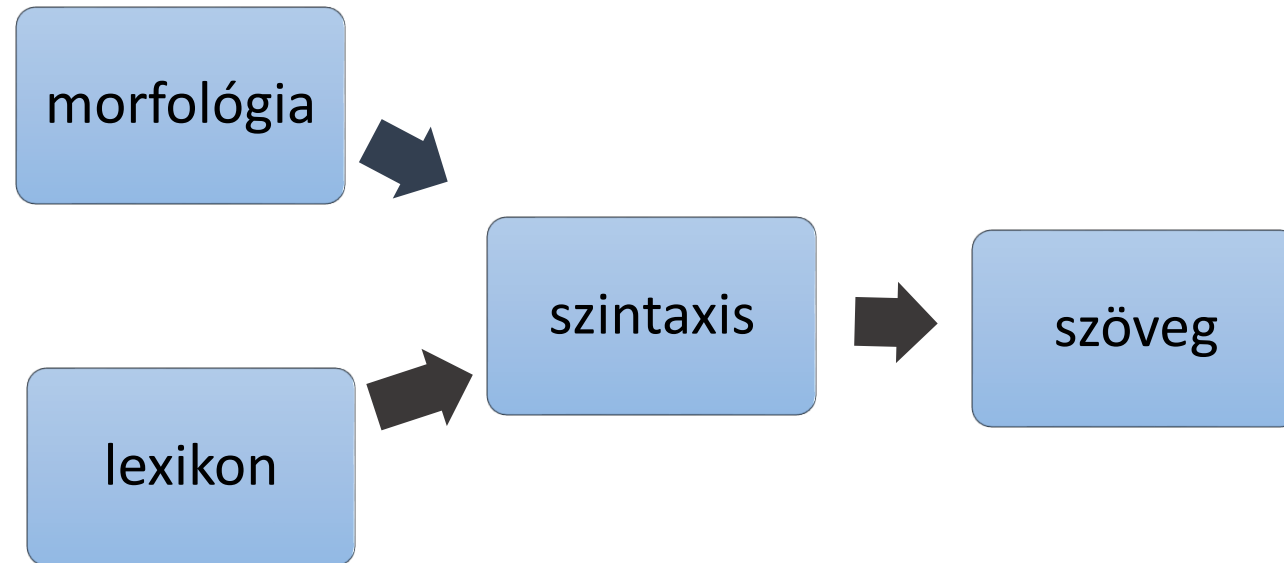
Hazajön az informatikus tíz margarinnal.

- Volt tojás!

(Web-folklór 2014-ből, pl. <http://www.keptelenseg.hu/vicc-szoveg/informatikus-viccek-47984>)

Az óra céljai:

- Középhaladó bibliai héber nyelvtan: *a szavaktól a szövegig*

- Az elsőéves tananyag átisméltése

Az óra céljai:

- Eljutni a szavaktól a szövegig
- Nyelvi tudatosítás
  - akár héber, akár magyar, akár más
- Bevezetés a nyelvészeti tanulmányokba:
  - fogalmak, terminológia (angolul is)

Kérjük, a szemetet dobják be a kukába, és ne mellé.

Követelmények, praktikus dolgok:

- Tankönyv gyanánt:

Arnold, Bill. T. és Choi, John H., *A Guide to Biblical Hebrew Syntax*

- Jegyszerzés:

- órai szereplés (15%): tankönyvfejezetek és a házi feladatok megbeszélése .
- a félév során beadandó házi feladatok (40%): tízből nyolc (8×5%)
- két órai zh (20%)
- (rövidebb) szemináriumi dolgozat (25%):
  - november 5-ig: címet és témamegjelölést emailben leadni.
  - félév végén előzetes eredmények bemutatása

Praktikus dolgok:

- A kurzus honlapja: <http://birot.hu/courses/2014-szintax/>
- Koltai Kornélia: korneliakoltai@hotmail.com
- Biró Tamás: biro.tamas@btk.elte.hu
- Kérdés, óhaj, panasz („fogadóóra”): emailes egyeztetés alapján.
- Pótóra: ha elmaradnak órák (jelenlegi állás szerint nem).

A félév szerkezete

A félév szerkezete

Alulról felfelé építkezve:

- Szófajok (*parts-of-speech*):
  - Főnevek, névszók 2. fejezet
  - Igék 3. fejezet
  - Egyebek („partikulák”, *particles*) 4. fejezet
- Szókapcsolatok (szó szerkezetek, szintagmák; *phrases*)
- Tagmondatok, mellékmondatok (*clauses*) 5. fejezet
- Mondat (*sentence / utterance*) 5. fejezet
- Szöveg

Nyelvi szintek

- (Hang, fonéma, szótag...)
- Morféma: a legkisebb, jelentéssel bíró nyelvi jel
- Szavak (*words*):
  - Szófajok (*parts-of-speech*)
  - Mondatrészek
- Szókapcsolatok (szó szerkezetek, szintagmák; *phrases*)
- Tagmondatok/mondategységek, mellékmondatok (*clauses*)
- Mondat (*sentence / utterance*)
- Szöveg

Szavak a mondatban

Informatikusviccek

Az informatikus felesége elküldi a férjét a boltba:

- Hozzál margarint, és ha van tojás, akkor hozz tízet!

Hazajön az informatikus tíz margarinnal.

- Volt tojás!

(Web-folklór 2014-ből, pl. <http://www.keptelenseg.hu/vicc-szoveg/informatikus-viccek-47984>)

Informatikusviccek – nyelvészszemmel

Az informatikus felesége elküldi a férjét a boltba:

- Hozzá! margarint, és ha van tojás, akkor hozz tíz *[pro]* et!

Informatikusviccek – nyelvészszemmel

Az informatikus felesége elküldi a férjét a boltba:

- Hozzál margarint i , és ha van tojás j , akkor hozz tíz $[pro_{i/j}]$ et !

(1) # Hozzál margarint i , és ha van tojás j , akkor hozz tíz $[pro_i]$ et !

(2) Hozzál margarint i , és ha van tojás j , akkor hozz tíz $[pro_j]$ et !

Informatikusviccek – nyelvészszemmel

(1) Hozzá! margarint, és ha van, akkor hozz lisztet!

(2) Hozzá! margarint, és ha nincs, akkor hozz vaját!

Informatikusviccek – nyelvészszemmel

- (1) a. Hozzálmargarint_{*i*}, és ha van [*pro*_{*i*}], akkor hozz lisztet_{*j*}!
- b. Hozzálmargarint_{*i*}, és ha van [*pro*_{*j*}], akkor hozz lisztet_{*j*}!
- (2) a. Hozzálmargarint_{*i*}, és ha nincs [*pro*_{*i*}], akkor hozz vaját_{*j*}!
- b. Hozzálmargarint_{*i*}, és ha nincs [*pro*_{*j*}], akkor hozz vaját_{*j*}!

Informatikusviccek – nyelvészszemmel

- (1) a. Hozzál margarint i , és ha van pro_i , akkor hozz lisztet j ! #?
- b. Hozzál margarint i , és ha van pro_j , akkor hozz lisztet j ! ok
- (2) a. Hozzál margarint i , és ha nincs pro_i , akkor hozz vaját j ! ok
- b. Hozzál margarint i , és ha nincs pro_j , akkor hozz vaját j ! #

Tanulságok

- ?

Tanulságok, *avagy miért kell szintaxist tanulnunk, ha a Bibliát szeretnénk megérteni?*

- A mondat tartalmazhat a felszínen meg nem jelenő információt is:
  - ki nem ejtett névszók (*pro-drop*)
  - ko-indexálás
  - ... és még sok minden más
- Egy mondat/szöveg megértése nem teljes ezen információ nélkül.
- Segítséget nyújtanak:
  - nyelvtani eszközök, például az egyeztetés
  - a világgal kapcsolatos ismereteink

A főnevekkel kapcsolatos
elsőéves tananyag ismétlése

Házi feladat

Következő órára: olvasandó + házi feladat

1. Eloolvasni: A&Ch 1. fejezet, 2.1-2.3 szakaszok.

2. 10 szabadon választott bibliai versből (pl. 1Sámuel)

- összegyűjteni és elemezni a főneveket:
  - Vers, alak
  - Tő/gyök + nem, szám, status, határozottság
  - + birtokos szuffixum (ha van) + elöljáró (ha van)
  - A főnév szerepe a mondatban (például alany, állítmány, tárgy, birtokos...)
- Emailben: korneliakoltai@hotmail.com és biro.tamas@btk.elte.hu.
- Határidő: kedd dél (12:00).

Viszlát jövő szerdán!